

Begrotingen en jaarrekeningen van menige gemeente een ramp!

door drs. L.W. Verhoef RA

Voor een gemeenteraad zijn de begroting en de jaarrekening belangrijke documenten. Met de begroting krijgt het College toestemming van de Raad tot het doen van uitgaven voor de uitvoering van het afgesproken beleid. Met de jaarrekening legt het College achteraf aan de Raad rekening en verantwoording af over het gevoerde beleid en de daarvoor gedane uitgaven en de daarvoor verkregen inkomsten. Verder is de jaarrekening een belangrijk toetsingsmiddel voor de betrouwbaarheid van de volgende begroting. Op basis van de begroting beslist de Raad over de hoogte van de gemeentelijke belastingen en over het wel of niet doorgaan van belangrijke activiteiten.

Ook voor de (geïnteresseerde) burgers zijn de begroting en de jaarrekening belangrijk. In de begroting wordt de burgers verteld hoe de belastingen zullen worden aangewend en in de jaarrekening wordt de burgers verteld hoe de belastingen zijn aangewend. Het is dus erg belangrijk dat de jaarrekening en de begroting betrouwbare documenten zijn.

Echter de ervaring leert dat de begrotingen en jaarrekeningen van de meeste gemeenten helemaal niet betrouwbaar zijn. Om het kort samen te vatten: de begrotingen en jaarrekeningen van de meeste gemeenten

zijn een grote knoeiboel van heel veel onbegrijpelijke en onjuiste cijfers en woorden. Bovendien vol met de meest grote onzin. Vooral waar het gaat over reserves en voorzieningen, rente en afschrijvingen, en iets onzinnigs als "weerstandsvormogen". Maar de grootste tekortkoming is toch wel dat vrijwel altijd het saldo waarmee de rekening en begroting eindigt, niet het saldo is van alle ontvangsten en uitgaven.

Vrijwel altijd worden grote bedragen aan ontvangsten en uitgaven domweg buiten de begroting en rekening en daarmee buiten het zicht van de raadsleden en de burgers gehouden. Het mag uiteraard niet, maar het gebeurt wel! Ondanks allemaal goedkeurende accountantsverklaringen! Om die reden is het volstrekt onverantwoord om op basis van deze begrotingen en jaarrekeningen gemeenten en provincies te besturen en daarover verantwoording af te leggen. Gemeenteraden zouden betrouwbare begrotingen en betrouwbare jaarrekeningen moeten eisen, maar doen dat niet.

In *Vrij Nederland* van 2 maart 2002 stond onder de titel *Gemeenten verbergen miljarden* een overzicht van de uitkomsten van een door *Vrij Nederland* en mij uitgevoerd onderzoek naar door de 30 grote gemeenten in

hun jaarrekeningen 2000 verzwegen bedragen. Wat bleek? De 30 grote gemeenten hadden ruim f 3,8 miljard voor raadsleden en burgers verzwegen!

In de afgelopen jaren heb ik de jaarrekeningen van circa 70 provincies en gemeenten bekeken. Overal van hetzelfde laken een pak. Een voorbeeld? Amsterdam liet zijn rekening over 2001 sluiten met een tekort van € 5 miljoen. In werkelijkheid was er een overschot van € 350 miljoen. Op deze manier verzweg Amsterdam in de jaarrekeningen 1998 - 2001 een bedrag van ruim € 1.700 m. Den Haag verzweg in de afgelopen jaren ruim € 400 m. Gelderland liet haar rekening 2001 sluiten met een saldo van f 18 miljoen; in werkelijkheid was er een saldo van f 239 miljoen. Gelderland verzweg in de afgelopen jaren circa € 240 miljoen.

Inmiddels heb ik bij Justitie aangifte gedaan van boekhoudfraude door de gemeentebesturen van Amsterdam, Den Haag en Utrecht en de provinciebesturen van Gelderland en Utrecht. In alle hiervoor genoemde 70 gevallen heb ik de betreffende gemeenteraad of provinciale staten op de hoogte gebracht van de boekhoudfraude in hun jaarrekening.

Opvallend is dat vrijwel niemand rea-geert, laat staan dat gemeenteraden en provinciale staten besluiten een einde te maken aan deze praktijk. Interesseert het ze niet om op verantwoorde manier te besturen? Interesseert het ze niet om op eerlijke manier aan de burgers rekening en verantwoording over de aanwen-

ding van de belastinggelden af te leggen? Je zou het haast zeggen. En als er al officieel gereageerd wordt, dan is dat vrijwel altijd met een verwijzing naar de goedkeurende accountantsverklaring. Lezen raadsleden de krant niet? Hebben ze nooit gelezen van Enron-affaires of hoe het ene na het andere boekhoudschandaal compleet met foute accountantsverklaringen, ook mogen heten?

Nou zijn die begrotingen en jaarrekeningen van de meeste, zo niet alle, gemeenten en provincies ook totaal onleesbaar en totaal onbegrijpelijk. Dus dat er hier en daar raadsleden en statenleden zijn die er zelfs niet eens aan beginnen, is misschien wel te begrijpen. Maar het is en blijft onverantwoord! Zo kun je niet met je kiezers omgaan!

Ik ben al jaren met de kwestie van de ondoorzichtige en totaal onbetrouwbare begrotingen en jaarrekeningen van gemeenten bezig. Ik heb in die tijd veel vragen en vooral ook klachten van raadsleden en statenleden uit het hele land gekregen over de volstrekte onbegrijpelijkheid ervan. Naar aanleiding daarvan heb ik samen met Rik Hindriks, voormalig Tweede Kamer-lid voor de PvdA, een cursus ontworpen voor raads- en statenleden om begrotingen en jaarrekeningen van gemeenten en provincies, en vooral die van hun eigen gemeente of provincie, te leren begrijpen. In deze cursus, die naar wens één of twee dagen in beslag neemt, leren we u hoe u uw eigen begroting en jaarrekening kunt be-

grijpen (eendaagse cursus) en hoe u daar in uw eigen politieke 'bedrijf' mee om zou kunnen gaan (tweedaagse cursus).

Wat gaat u doen, nu u dit gelezen heeft? Heb ik ook ùw gemeenteraad of provinciale staten een brief gestuurd over ùw onbetrouwbare jaarrekening? Maak er dan werk van! Benieuwd hoe het met de jaarrekening van ùw gemeente of provincie gesteld is? Neem eens contact met mij op. Wilt u leren hoe u de begroting en jaarrekening van uw eigen gemeente of provincie kunt begrijpen en hoe u die kennis in uw politieke activiteiten goed kunt aanwen-

den? Neem ook dan contact met mij op:

Drs. L.W. Verhoef
registeraccountant
Kersengaard 13
3962 JR Wijk bij Duurstede
E-mail: lwverhoef@hetnet.nl

Leo Verhoef is jarenlang accountant geweest met grote ervaring bij gemeenten en provincies en is momenteel werkzaam als interimmanager. Hij adviseerde de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het nieuwe Besluit begrotingen en verantwoordingen.